

Bedkommende ikke vilde have Noget imod, at denne Ret, der som Gier af Fæstesteder tilkommer mig, blev hævet, vilde jeg paa den anden Side dog ansee mig fuldkommen ubesojet til paa Grund af denne personlige Følelse, at være berettiget til at gribe ind ved Lovbestemmelser i de bestaaende Contractsforshold. Den tredie Grund, som meget ofte og med megen Vægt er bleven anført, er den, at, da der allerede er skeet Brud paa Contractsfriheden, saa kan man ligesaa gjerne gaae videre. Men jeg maa tilstaae, at denne Grund hos mig idetmindste isætedes for at opmuntre mig til at gaae videre, vil snarere affrække mig fra i nogetstomhelst tilkommende Tilfælde at indlade mig paa nogetstomhelst Slags Brud, naar man betænker, at Følgen deraf skulde blive, at man da kunde gaae videre og videre uden at see hen til Bevæggrundene eller Nødvendigheden for at gaae videre. — Jeg kan ikke nok som villige og slutte mig til det Foredrag, som den ærede femte Landstingsmand for nylende Valgkreds (Schouw) holdt med Hensyn til Thingenes Stilling imod hinanden i Tilfælde, som det foreliggende. Kun skal jeg tillade mig endnu dertil at føie den Bemærkning, at det synes mig, at der, foruden disse 2 Alternativer, at Sagen, hvis Thingene ikke komme overeens om Afgjørelse, aldeles bortfalder, eller at et af Thingene aldeles estergiver sin Mening til Gavn for det andet Thing, endnu kan være et tredie Alternativ, nemlig, at man kan komme hinanden imøde og blive enige om en Bestemmelse, som laae, saa at sige, midt imellem de to divergerende Meninger. I dette Tilfælde forekommer det mig ikke saa umuligt og utænkeligt, at en saadan Imødekommelse kunde finde Sted. Idetmindste maa jeg for min Part sige, at jeg langtfra ikke har den Betænkning ved at have Contractsbestemmelser eller Rettigheder til at reservere den her omhandlede Contractsbestemmelse med Hensyn til de tilkommende, fremtidige Contracter, som den, jeg nærer med Hensyn til Ophævelsen af de nu bestaaende Contracter.

Soleforstander **Sørensen**: Det er bleven yttret adskillige Gange idag, hvorledes Godseierne ikke sætte stor Pris paa den Ret, som den hidtil gjældende Lovgivning har givet dem

med Hensyn til Forbudet mod Indsidderne. Det forekommer mig, at man maa kunne drage den modsatte Slutning af forskjellige Omtringer, der ere saaldne baade idag og under denne Sags tidligere Behandling fra forskjellige af Thingets Medlemmer, der selv ere Godseiere; ogsaa synes det mig, at, naar der i Udvalgets Betænkning er peget hen paa en Slags Erstatning, at dette tyder hen paa, at der kunde være nogen Interesse for Godseierne i, at § 4 ikke gaaer igennem, saaledes, som det foreligger fra Folkethinget, og navnlig, naar der er Tale om de tilkommende Fæstebreve, kunde der vel være nogen Grund til, at Godseierne kunde ønske at have Ret til at sætte i Fæstebrevet, at dersom Fæsteren vilde tage Indsiddere, skulde han betale en højere aarlig Afgift, eller paa anden Maade yde Erstatning til Godseieren derfor. Hvorvidt denne Tanke ligger til Grund eller ikke, skal jeg ikke med Bestemthed kunne sige, men vist er det, man har Exempler paa, at Sligt under de nu bestaaende Forshold finder Sted. Det synes mig ogsaa, at i selve Komiteebetænkningen ligger en anden meget stærk Grund imod den Sætning, at Godseierne ikke skulde sætte Pris paa at beholde den gamle Ret i denne Henseende, og det er den hele Aand, der gaaer igennem Udvalgets Betænkning. Den Grundtanke, der udtaler sig deri, synes at være den, at Regjeringen er uberettiget til at gjøre Indgreb i Contractsfriheden, og at den nærværende Lov gjør sig skyldig i et Contractsbrud. Dersom der skulde være nogen Sandhed deri, saa maa det vel være begrundet deri, at Staten aldeles ikke har nogenstomhelst Rettighed i Henseende til Fæstegodssets Ordning og Forshold til Godseierne; det maatte da ligge deri, at Godseierne skulde have den samme uindskrænkede Eiendomsret over Fæstegodsset, som en Selveiergaardmand har over sin Gaard. Dersom det er Tilfældet, da indrømmer jeg gjerne, at Staten maatte være ubesojet til at laae ind paa den Ret, som man her har betraadt ved dette Lovforslag; men dersom Ingen erkjender dette, og dersom de hidtil gjældende Forshold mellem Godseieren og Fæsteren og Staten endnu bestaae og erkjendes for at være Ret, saa troer jeg, at Staten fremdeles har Ret til at blande sig